

Kahve Molası

Enis FOSFOROĞLU

Röportaj: Hülya KAPUCU

O, Türk tiyatrosunun en önemli isimlerinden. Tiyatrocu bir aileden geliyor ama ailesi onun hariciyeciyi olmasını istemiş, o ise sahne tozunu bir kez yuttuktan sonra bir daha vazgeçememiş tiyatrodan. Mesleğine son derece aşık olmasına rağmen ne ilginçtir ki o da kızını bu işten uzak tutmaya çalışmış. Nedenini sorduğumuzda ise "tiyatro o kadar güzel bir çile ki insan o çileyi sadece kendi çekmek istiyor" diyor. 35 yıldır acı tatlı birçok anı ile dolu tiyatro serüveninde, başarılı birçok işe imza atan Enis Fosforoğlu, bu ay ki Kahve Molası köşemizin konuğu oldu.

ACME: Tiyatro serüveni nasıl başladı?

Enis FOSFOROĞLU: Sanatçı bir aileden geliyorum. Annem ve babam (Mualla Fıray-Renan Fosforoğlu) tiyatrocuydu. İkisi de şehir tiyatrosundan emekli oldular. Onlar benim hariciyeciyi olmamı istiyorlardı. Çalatasaray Lisesi'nde okudum ben. Fakat kulis tozu yuttuktan sonra Ankara'ya gidip konservatuar sınavlarına girdim. Sınavı kazandım ve devlet konservatuarında 5 yıl okudum. 1970 Ankara Devlet Tiyatrosu yüksek mezunuyum. 1970-1977 yılları arasında devlet tiyatrosunda çalıştım. 1977'de TV'de ünlendim ve İstanbul'dan teklifler almaya başladım, ayrıca artık evime de dönmek istiyordum. İstifa ettim ve İstanbul'a geldim. 2 yıl müzikollerde şov yaptım. Şimdi stand-up diyorlar, o zaman bizim yaptığımızın adı stand-up değildi.

ACME: Bu dönem gazinolarda çıkmaya başladığınız dönem mi?

Enis FOSFOROĞLU: Evet, kendi tiyatromu açabilmek için birikim yapmam lazımdı. Onun için çıkıyordum. 1978-80 arası sahnede 20 dakikalık bir

şov yapıyordum. Şimdiki stand-up gibi. Oradan yaptığım birikimle 1980'de kendi tiyatromu açtım. 25 yıldır özel tiyatrom Kadıköy'de perde açıyor. Yazıyorum, yönetiyorum ve oynuyorum. Bu yıl 'Dilsiz Kadınla Evlenenin Çıldürüsü' adlı bir komedi oynuyoruz..

ACME: Aileniz pek istememiş tiyatrocuydu, oysaki onlarda tiyatrocuymuş neden olabilir sizce?

Enis FOSFOROĞLU: Tiyatro hala çileli bir meslek Türkiye'de. Sanıyorum o zamanlar daha da çileliydi. Kızımda da ben aynı şeyi yaşadım. Tiyatro o kadar güzel bir çile ki insan sadece kendisi çekmek istiyor. Çok sevdiği birinin o çileyi çekmesini istemiyor. Beni sakınmışlar ama ben de kızımı sakındım. Turizm okuttum ona. Ama genlerde var herhalde kulise sokmuştum onu birkaç kez. O tozu yutunca vazgeçemiyorsunuz işte. Ama oğlum kurtardım ona işletme okuttum.

ACME: Bir süre ara verdikten sonra 'Dilsiz Kadınla Evlenenin Çıldürüsü' adlı oyunla yeniden sahnelere merhaba dediniz. Nasıl oyuna ilgi?

Enis FOSFOROĞLU: Tiyatroya ilgi aslında şu anda biraz üzücü durumda. Tiyatroculara saygı duyuyorlar, seviyorlar ama tiyatroya gitmiyorlar. Çok şükür ki benim kendime özgü bir seyircim var, onlarla ayakta duruyorum. Bir kültür yozlaşması yaşandı ve Türkiye’de yeni seyirci yetişmedi. Çenç seyirciye tiyatro sevdiremedi. Cem Yılmaz’ı seyrediyorlar, sonra bir daha gidip onu seyrediyorlar ve tiyatroya gittiklerini sanıyorlar. Tiyatro o değil ki. Tiyatronun tadını alan insanlar azaldı. Tiyatronun tadını alsalar tiyatro seyircisi olurlar. Bilmedikleri bir şeye gitmiyorlar tabii.

ACME: İnsanları yeniden tiyatro-lara çekmek için bir şeyler yapılamaz mı?

Enis FOSFOROĞLU: Bir kültür politikası gerekli bunun için. Bir kültür seferberliği yapılabilir. Bu yıl ben Özel Tiyatro Yapımcıları Deneği’nin bu yıl başkanı oldum. ‘Size Tiyatro Yakıştır’ adlı bir kampanyaya başlatacağım ekim ayından itibaren. İnsanları biraz sarsmak lazım. Bunu ne kadar yapabilirsek o kadar yapacağız. Türkiye’de güzel sanatlarla ilgi maalesef azalıyor. Görsel medyanın, magazin programlarının pompaladığı sahne sanatçıları ortada cirit atıyorlar. Biz de çekildik kenara seyrediyoruz.

ACME: Çok fazla ortalarda görünmüyorsunuz. Hakkınızda araştırma yaparken bile zorlandım. Yazılan çizilen pek fazla şey yok hakkınızda. Neden kendinizi geriye çekiyorsunuz?

Enis FOSFOROĞLU: Bu benim tercihim.

ACME: Ama belki tv çalışmaları olsa tiyatrodada daha çok ilgi göreceksiniz. Çünkü insanlar televizyonda izledikleri sanatçıları yakından görmek için tiyatrosuna da

gidiyorlar...

Enis FOSFOROĞLU: Ben onu eskiden yaptım. Televizyonda çok büyük şöhrettim, ilk programları ben yaptım. İlk talk showları ilk stand-upları ben yaptım. Şu dönemde kendimi her projenin içinde görmüyorum. Televizyona çok sıcak bakmıyorum. Mesela radyo programım Türkiye’nin en çok dinlenen radyo programı. Yüzlerce e-mail ve fax geliyor. Bir istatistikçi arkadaşım bu saatte bu kadar çok fax ve e-mail gelmesi müthiş bir şey dedi. Çünkü ortaya çıkan rakamlar hemen hemen bir televizyon programıyla aynı. İnsanlara başka yerlerden de ulaşmak mümkün. Mesela o benim kendi programım. Dolayısıyla kendi istediğim lafları edi-

yorum, kimse bana bir şey dikte ettiremiyor. Kendi seçtiğim müzikleri çalışıyorum. Tiyatromda kendi seçtiğim oyunları oynuyorum. Kendime böyle düzeyli bir özgürlük seçtim ama bunun karşılığı büyük para büyük şöhret değil maalesef.

ACME: TRT FM’de bir programınız vardı, hala aynı programı mı yapıyorsunuz?

Enis FOSFOROĞLU: TRT FM’de 5 yıl 5 Dakika’ları yaptım. Bu yıl Cumartesi geceleri Enis Fosforoğlu ile 120 Dakika diye canlı bir programım var.

ACME: Bir tiyatrouz var. Öğrencileriniz var dolayısıyla. Onların mesleğe bakış açıları nasıl?

Enis FOSFOROĞLU: Ben kızımada yaşadığım sakınma duygusunu öğrencilerimde de yaşıyorum. Eğer her şeye rağmen tiyatro yapacaksan gel diyorum. Türkiye’de seni şu çileler dertler bekliyor. Ama "o kadar seviyorum ki başka bir şey yapamam" diyorsan "tiyatrocucu ol" diyorum. Eğer böyle bir duyguda ise o zaman yardım ediyorum, eğitim veriyorum. Hatta bir çok öğrencim konservatuar okudu şu anda devlet tiyatrosunda ve şehir tiyatrosunda kadrolu eleman oldular. Benim eğittiğim normal insanlar da var. Türkiye’de ihtiyaç fazlası oyuncu var şu anda herkesin oyuncu olması şart değil. Mesela bir ev hanımı benim Kültür Merkezi’ndeki derslerime geldi "Kocam bana bağıyor, benim sesim çıkmıyor, biraz sesimi aç, kişiliğimi geliştir" dedi. Sesini açtık, artık kocasına bağırabiliyor (gülüyor).

ACME: Tiyatro eğitimi alan, konservatuar öğrencilerinin çoğu dizilerden teklifler almaya başlayıp, televizyonlarda görünmeye başladıktan sonra eğitimi bir kenara bırakıyorlar. Sizin öğrencileriniz de sonradan

bu tutumu takınıyorlar mı?

Enis FOSFOROĞLU: Aslında onları çok kınamıyorum. 1980 sonrasında her şey para oldu. 200’ün üzerinde konservatuar mezunu var ve işsizler. Devlet tiyatrosu almıyor. Onlar ortalıkta kalınca çoğu dizilerin peşinde koşuyor. Ancak benim gibi gönül enayileri bir takım şeylere direnebiliyor.

ACME: Tiyatrolar bir bir kapanıyor, bu konudaki düşünceniz nedir? Siz nasıl başardınız ayakta kalmayı?

Enis FOSFOROĞLU: Muhteşem bir kuşak eve kapandı, insanlar yorgun. Televizyonun esiri oldular. Yeni seyirci yetişmez oldu. Ben tiyatromu kapat-

Türkiye de çok balon uçuş oyunculuğu bağlamında. Sadece surati komik diye ünlenen kendini tekrarlayan bir sürü komik, sadece yakışıklı diye kendini tekrarlayan bir sürü jön yetişti. Çok şöhretli oldu, para kazandı bunlar. Oysaki daha yeni yeni yerleşmeye başlayan batılı anlamda bir oyunculuğu var. Her şeyi oynayabilmek. Kendini silip başka insanlar olabilmek. Tiyatro sanatı başka insanları oynayabilme sanatıdır.

madım çünkü kendime özgü bir seyircim var. Ayrıca tiyatrodan büyük bir gelir beklemediğim ve ticari bakmadığım, insanların maaşları ödensin, gazete ilanlarımızı ödeyelim, yeter dediğim için ben tiyatromu kapatmadım.

ACME: En çok kimlerin oyunculuğunu beğenirsiniz?

Enis FOSFOROÇLU: Türkiye’de çok balon uçuş oyunculuğu bağlamında. Sadece surati komik diye ünlenen kendini tekrarlayan bir sürü komik, sadece yakışıklı diye kendini tekrarlayan bir sürü jön yetişti. Çok şöhretli oldu, para kazandı bunlar. Oysaki daha yeni yeni yerleşmeye başlayan batılı anlamda bir oyunculuğu var. Her şeyi oynayabilmek. Kendini silip başka insanlar olabilmek. Tiyatro sanatı başka insanları oynayabilme sanatıdır. Sahnede kendine yaslanıp, kendini beğenerek oynarsan o aktörlük değildir. Bu bağlamda değişebilen, başka insanları oynayabilen oyuncular çok seviyorum. Benim oyunculuğu anlayışım bu. Al Pacino, Dustin Hufman gibi aktörler sinemada bunu yapıyorlar.

ACME: Ünlülerin (şarkıcıların, mankenlerin vs.) tiyatro yapmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Enis FOSFOROÇLU: Eğitim bence koşul. Bir mankenin konservatuar okuma şansı olamamışsa bile sonradan tiyatro eğitimi alıp, tiyatro yapması beni çok rahatsız etmez ama eğitim alması koşuluyla. Sadece yetenekle olmaz. Ne yaptığını bileceksin. Usta çırak ilişkisi-

sinde bile olsa her işin bir arkası, mutfağı var. Çüzelim, güzel kadını oynayayım diye bir şey olmaz. Zaten o zaman alelade oluyor, sanatsallaşmıyor. Diyelim kendine özgü bir rahatlığı var, özel hayatında rahat, sahnede de rahat olacağını sanıyor o zaman o alelade oluyor işte.

ACME: Çeriye dönüp şöyle bir baktığımızda nasıl hissediyorsunuz kendinizi, memnun musunuz her şeyden?

Enis FOSFOROÇLU: Hedeflerimi seçtiğim ve o hedeflere ulaştığım için memnunum. Kendimle ve mesleğimle barışığım. Türkiye’de yaşadığımı biliyorum, tiyatro sanatının kolay şöhret, kolay para vaat etmeyen bir dal olduğunu bilerek girdim. 18 yaşında zengin olmaya karar verseydim bu çalışmayla zengin olurdu zaten. Ama ben 18 yaşında iyi bir tiyatro sanatçısı olmaya karar verdim iyi bir tiyatro sanatçısıyım.

ACME: İlerleyen dönemler için yeni projeleriniz var mı?

Enis FOSFOROÇLU: Özel televizyonlar reyting uğruna tuhafliklar yaptıkları için bizim projelerimiz şu an için geçerli değil. Mesela beni bundan 2 yıl önce bir yapımcı aradı "Enis abi uzun süredir ortalıkta gözüküyorsun, senin seyircin var, bir iş yapalım" dedi. "Olur, ne yapalım" dedim. "Bir tuhaflik var mı?" dedi bana. "Sende bir tuhaflik var mı?" dedim. Proje soruyormuş. Reyting için tuhaflik istiyorlar. Onun için bu soruya sağlıklı bir cevap veremeyeceğim.

ACME: Sağlık durumunuzdan bahsedelim biraz da. Kronik bir rahatsızlığınız var mı?

Enis FOSFOROÇLU: Geçen ay bir check-up yaptırdım, çok şükür şimdilik bir sağlık problemim yok. Bir safra kesesi taşım var onu alırdıcağım.

ACME: Dikkat eder misiniz peki yeterince sağlığınıza?

Enis FOSFOROÇLU: Biz doktordan uzak duran bir kuşağız. Bunun hatı olduğunu biliyorum. Biraz daha ilgili olmak gerektiğini düşünüyorum.

ACME: Spor yapar mısınız ya da düzenli bir beslenme programı uyguluyor mısınız?

Enis FOSFOROÇLU: Geçen seneye kadar halı sahada futbol bile oynuyordum. Çok hareketliyimdir ama tiyatro sanatı, provaları, çilesi, ekonomi ile buluşmak çok sağlıklı bir hayat getirmiyor insana. Mesela biz oyundan sonra yemek yeriz. Ben son 10 yılda aldığım kiloları o sayede aldım. Sabah 7’de kalkıp yürüyüş yapma şansım olmuyor. Gece saat 3 de yatmışsın, sabah kalkıp o yürüyüşü yapamıyorsun.

ACME: Peki toplum olarak sizce sağlık konusunda yeterince bilinçli miyiz?

Enis FOSFOROÇLU: Yurt dışı seyahatlerimde bütün insanların hiçbir statü farkı olmaksızın en güzel hastanelerde tedavi edildiğini gördüm. Devlete yaptırdıkları sağlık sigortası ile istedikleri doktora gidebiliyorlar. Bizde sigorta hastanesi, devlet hastanesi kuyrukları bitmeden toplumun sağlıklı olabileceğini düşünemiyorum. Zaten halkımız sağlığa para vermekten hoşlanmıyor. Bizim insanımız sigaraya, rakıya para ayırır ama sağlığa ayırmaz, bana bakınlar der. Bu da yanlış. Çerçek yoksul insanların gerçekten ücretsiz bakılmasını istiyoruz ama bunun dışında insanların da sağlığa önem vermelerini istiyorum. □